

UTBILDNING PÅ FORSKARNIVÅ VID SAHLGRENSKA AKADEMIN; ÖVERGRIPANDE REGLER

Publicerad	http://sahlgrenska.gu.se/doktorandportalen/regler-och-rutiner
Beslutsfattare	Sahlgrenska fakultetsstyrelsen
Handläggare	Patrik Karlsson
Beslutsdatum	24 november 2006, senast reviderad 21 september 2016
Giltighetstid	Tillsvidare
Sammanfattning	Övergripande regler för utbildning på forskarnivå vid Sahlgrenska akademien

1 Allmänt

1.1 Utbildning på forskarnivå vid Sahlgrenska akademien syftar till att inom det hälsovetenskapliga området utbilda forskare för samhällets behov, med hög generell kompetens och vetenskaplig spetskompetens. Utbildningens kvalitet ska säkras genom ett gemensamt regelverk och noggrann kontroll av antagning, handledning, uppföljning och examination.

1.2 Utbildning på forskarnivå vid Sahlgrenska akademien ska utveckla kritiskt tänkande, kreativitet, kunskapssökande, färdighet och självständighet i forskningsarbetets olika moment samt förmåga till samarbete, kunskapsöverföring och omvärldsanalys hos de studerande, i sådan grad att de kan

- identifiera och formulera vetenskapliga frågeställningar samt välja och använda relevant metodik för att lösa dessa,
- publicera vetenskapliga resultat av hög kvalitet i konkurrenskraftig kvantitet,
- kommunicera och utveckla goda kontakter med såväl forskare som lekmän,
- kritiskt och konstruktivt granska kollegors arbete med respekt,
- driva kvalitetsarbete, utveckling och forskning inom det hälsovetenskapliga området,
- påbörja en karriär som lärare, forskare och forskarhandledare inom högskolan,
- framgångsrikt konkurrera på olika arbetsmarknader.

1.3 Utbildning på forskarnivå för doktorsexamen motsvarar studier om sammanlagt 240 högskolepoäng. Utbildningen består i författandet av en vetenskaplig avhandling samt kurser på forskarnivå omfattande minst 30 högskolepoäng. Avhandlingen kan vara en sammanläggningsavhandling eller en monografi.

Utbildning på forskarnivå för licentiatexamen motsvarar studier om sammanlagt 120 högskolepoäng. Utbildningen består i författandet av en vetenskaplig uppsats samt kurser på forskarnivå omfattande minst 15 högskolepoäng. Uppsatsen kan vara en sammanläggningsuppsats eller en monografi.

1.4 Utbildning på forskarnivå vid Sahlgrenska akademien kan bedrivas på heltid eller deltid, dock lägst 50 procent av heltid. Utbildningens innehåll bestäms av val av forskarutbildningsämne med dess allmänna studieplan samt individuell studieplan.

1.5 Inom Sahlgrenska akademien finns följande ämnen för utbildning på forskarnivå:

- medicinsk vetenskap
- odontologisk vetenskap
- vårdvetenskap
- medicinsk basvetenskap (*beslut i AS den 11 november 2008*)
- farmaceutisk vetenskap (*beslut i AS den 30 september 2010*).

2 Finansiering

- 2.1 Utbildning på forskarnivå inom Sahlgrenska akademien finansieras helt eller delvis via akademigemensamma medel, alternativt via andra finansieringskällor.
- 2.2 Akademistyrelsen beslutar årligen om finansiellt stöd för institutionsbundna doktorandplatser med akademigemensamma medel. Projektbundna doktorandplatser finansieras från och med utlysningssomgång våren 2015 till 60 % av Sahlgrenska akademien och till 40 % av projektledaren i upp till fyra år (vid heltidsstudier/ motsvarande). Platser inom ämnet medicinsk basvetenskap finansieras i normalfallet till 90 % av Sahlgrenska akademien och 10 % av institutionen. (*beslut i AS den 7 juli 2015*).
- I de fall doktorand antagen på projektbunden doktorandplats alternativt antagen inom ämnet medicinsk basvetenskap avbryter eller avskiljs från utbildningen återgår kvarvarande medel till akademien.
- 2.3 Sahlgrenska akademien får inte betala ut stipendier för finansiering av utbildning på forskarnivå. Doktorand får dock ta emot stipendier direkt från stiftelser och fonder om så sker utöver ordinarie finansiering.
- För deltidsdoktorander får, när huvudarbetsgivaren beviljat ledighet utan lön, enstaka månader av utbildning på forskarnivå finansieras med stipendier direkt från stiftelser och fonder.
- 2.4 Innan antagning av doktorand med annan anställning än som doktorand ska akademien och aktuell arbetsgivare, som del av den individuella studieplanen, träffa en överenskommelse kring parternas ansvar för att doktoranden ges resurser i form av tid och studiefinansiering för att slutföra utbildningen på forskarnivå inom stipulerad tid. Om vederbörande är anställd inom Sahlgrenska akademien träffas överenskommelsen med berörd institution.

3 Doktorandprojekt och doktorandplatser

- 3.1 Akademistyrelsen fastställer kriterier för inrättande av doktorandprojekt. Kriterierna ska offentliggöras i god tid inför varje ansökningsomgång.
- 3.2 Av projektansökan ska framgå tänkt finansiering samt huvudhandledare och en eller flera biträdande handledare.
- 3.3 Huvudhandledaren ska ha avlagt doktorsexamen minst tre år före inrättandet av doktorandprojektet samt vara forskningsaktiv vid Sahlgrenska akademien. Med forskningsaktiv menas att man är anställd eller docent vid Sahlgrenska akademien. Som forskningsaktiv kan man även definieras om man vid inrättandet av doktorandprojektet har en anställning inom VG-regionen och har en forskningsbas vid en institution vid Sahlgrenska akademien. Som forskningsbas menas att man har anslag förvaltade vid Sahlgrenska akademien och/eller publikationer utgående från akademien. Biträdande handledaren ska ha avlagt doktorsexamen. Minst en av handledarna ska ha genomgått universitetets utbildning i doktorandhandledning eller motsvarande utbildning vid annat lärosäte. Huvudhandledare som inte har genomgått sådan utbildning i doktorandhandledning ska vara erfaren.

Med erfaren handledare menas att man ska ha handledt minst två doktorander som huvudhandledare hela vägen fram till disputation. Externa handledare ges ett oavlönat uppdrag av Sahlgrenska akademien. (*beslut i AS den 8 juni 2016*)

3.4 Minst en av handledarna ska vara professor eller docent vid Sahlgrenska akademien. Minst en av handledarna ska vara knuten till den institution som anmäler doktorandprojektet (anställd eller adjungerad) (*beslut i AS den 11 november 2008*).

3.5 Omfattning av handledning (*beslut i AS den 21 september 2016*)

- En heltidsdoktorand har rätt till kontinuerlig och behovsanpassad handledning under minst 80 timmar per år under motsvarande 4 års heltidsstudier. En deltidsdoktorand har rätt till handledning i motsvarande omfattning under längst 8 år.
- Handledningstiden ska fördelas mellan huvud- och biträdande handledare
- Huvud- och biträdande handledare ska gemensamt träffa doktoranden minst en gång per år för att följa upp och planera utbildningen

3.6 I handledningstiden inkluderas (*beslut i AS den 21 september 2016*)

- den tid som handledare och doktorand arbetar med doktorandens utbildning, såsom forskningsprojektet, kurser och utvecklingssamtal
- upprättande och uppföljning av individuell studieplan
- textgranskning
- planering av seminarier och disputation
- introduktion av doktoranden i nationella och internationella nätverk
- karriärcoaching

3.7 Akademiens institutioner ska kvalitetsgranska varje doktorandprojekt innan de inrättas.

Institutionerna bedömer inkomna projektansökningar med hänsyn till fastställda kriterier och inrättar doktorandprojekt.

3.8 Ett godkänt och finansierat doktorandprojekt utgör en doktorandplats. Vid Sahlgrenska akademien finns fyra typer av finansiering av doktorandplatser:

- projektbundna doktorandplatser; helt eller delvis finansierade av akademigemensamma medel, doktorander med Göteborgs universitet som arbetsgivare,
- institutionsbundna doktorandplatser; helt eller delvis finansierade av akademigemensamma medel, doktorander med Göteborgs universitet som arbetsgivare,
- externt finansierade doktorandplatser; doktorander med Göteborgs universitet som arbetsgivare,
- externt finansierade doktorandplatser; doktorander med annan arbetsgivare än Göteborgs universitet.

3.9 Akademyrelsen beslutar årligen om antalet institutionsbundna doktorandplatser och finansieringsgraden av dessa med akademigemensamma medel.

3.10 Institutionsbundna samt externt finansierade doktorandplatser inrättas av dekanus på förslag av institutionen. Projektbundna doktorandplatser inrättas av dekanus, efter förslag från institutionerna och efter prioritering av en akademigemensam bedömningskommitté.

3.11 Bedömningskommittén arbetar på uppdrag av rådet för utbildning på forskarnivå och består av sju ledamöter:

- ordföranden utses separat av, och inom, rådet för utbildning på forskarnivå
- övriga ledamöter (minst en ledamot från varje institution med hänsyn tagen till kommitténs samlade ämneskompetens och könsfördelning) utses av rådet för utbildning på forskarnivå, efter samråd med ordföranden i rådet för forskningsfrågor och ordföranden i bedömningskommittén
- vid behov kan ytterligare en ledamot tillsättas i kommittén efter beslut av ordföranden i rådet för utbildning på forskarnivå, efter samråd med ordföranden i bedömningskommittén
- docentur krävs för att utses till ledamot i bedömningskommittén.

Kommittén gör på uppdrag av rådet för utbildning på forskarnivå en akademigemensam prioritering av de förslag till projektbundna doktorandplatser som lämnats av institutionerna.

Kriterier för prioritering av projektbundna doktorandplatser fastställs av akademistyrelsen (*beslut i AS den 21 september 2012*).

3.12 Bedömningskommittén får inte föreslå inrättande av en doktorandplats till vilken ledamot i kommittén är föreslagen som handledare eller biträdande handledare.

3.13 En person kan inte samtidigt vara huvudhandledare för mer än en projektbunden doktorandplats. En projektledare har dock rätt att söka ny projektbunden doktorandplats om innehavaren av den tidigare erhållna platsen uppnår 48 månaders studietid på heltid eller motsvarande inom 6 månader från ansökningstidens utgång. Huvudhandledaren kan även söka ny projektbunden doktorandplats om innehavaren disputerat alternativt beslut fattats om disputation vid ansökningstidens utgång (*beslut i AS den 21 september 2012*).

4 Utlysning av och antagning till doktorandplats

4.1 Doktorandplatser för doktorander med Göteborgs universitet som arbetsgivare utlyses minst två gånger per år.

4.2 Finansiering av utbildning på forskarnivå ska som huvudregel ske via anställning som doktorand eller inom ramen för en anställning där Göteborgs universitet inte är arbetsgivare (extern anställning). (*beslut i AS den 7 juli 2015*).

Till utbildning på forskarnivå på deltid antas endast sökande till doktorandplats där resurser i form av tid och studiefinansiering bedöms vara adekvata för att utbildningen ska kunna slutföras inom stipulerad tid.

Doktorand ska som regel antas med doktorsexamen som mål. Sökande som antagits till utbildning på forskarnivå för doktorsexamen får avsluta sin utbildning med licentiatexamen. Antagning till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som mål kan ske endast om den sökande så önskar.

4.3 Sökandes grundläggande behörighet och särskilda behörighet granskas av dekanus.

4.4 Kriterier för urval av sökande fastställs av akademistyrelsen i den allmänna studieplanen för respektive ämne.

4.5 Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå fattas av prefekt (i enlighet med Göteborgs universitets delegationsordning, rektorsbeslut 2012-03-27, V 2011/155).

5 Individuell studieplan

5.1 Utöver vad som anges i högskoleförordningen ska i den individuella studieplanen anges

- former för finansiering av utbildningen,
- omfattning av forskarutbildningskurser,
- om och i vilken omfattning doktoranden planerar att undervisa under studietiden,
- huvudhandledare, biträdande handledare samt mentor.

5.2 Upprättande och revidering av den individuella studieplanen ska göras i samråd mellan doktorand, handledare och doktorandexaminator. Individuell studieplan fastställs av prefekt. (*beslut i AS den 7 juli 2015*).

5.3 Doktorand ska vid utarbetandet av den individuella studieplanen erbjudas en extern mentor som resursperson och stöd i karriärplaneringen. Mentorn bör vara disputerad, ha sin anställning utanför Sahlgrenska akademien och ha god erfarenhet av arbete inom den privata sektorn, i vården, i annan förvaltning eller som egen företagare.

Varje institution lämnar förslag på mentorer till dekanus. 'Mentor vid Sahlgrenska akademien' utses av dekanus.

6 Kursdel

6.1 Doktorander antagna till utbildning på forskarnivå för doktorsexamen vid Sahlgrenska akademien ska genomgå den obligatoriska doktorandkursen bestående av tre delar om sammanlagt 15 högskolepoäng. För doktorsexamen krävs vid sammanläggningsavhandling kurser i utbildning på forskarnivå omfattande ytterligare minst 15 högskolepoäng och vid en monografiavhandling kurser i utbildning på forskarnivå omfattande cirka 45 högskolepoäng utöver den obligatoriska doktorandkursen. Doktorander antagna till utbildning på forskarnivå för licentiatexamen vid Sahlgrenska akademien ska genomgå den obligatoriska doktorandkursen del I (8 högskolepoäng) samt ytterligare kurser på forskarnivå omfattande minst 7 högskolepoäng.

6.2 Samtliga kurser fastställs av dekanus. Följande typer av kurser kan ingå i kursutbudet:

Den obligatoriska doktorandkursen (del I, II och III). Den obligatoriska doktorandkursen del I (8 högskolepoäng) ges en gång per termin.

Ämnesspecifika fördjupningskurser. Kursutbudet fastställs två gånger per år av rådet för utbildning på forskarnivå.

Sahlgrenska akademien ska erbjuda *yrkesförberedande forskarutbildningskurser*, exempelvis i pedagogik, ledarskap, handledning, ”att söka anslag”, projektstyrning, m.m.

Kurser inom speciell metodologi.

6.3 Det är doktorandens skyldighet att tidigt under utbildningen på forskarnivå skaffa sig goda kunskaper om för utbildningen relevant regelverk (humanetik, etiska regler för djurförsök, biobankslagen, offentlighet och sekretess etc).

7 Uppföljning

7.1 Doktorandens aktiviteter inom projektet dokumenteras i särskilda loggböcker. Loggböcker och annan dokumentation i projektet tillhör myndigheten och arkiveras efter avslutad utbildning på forskarnivå i enlighet med gällande arkivföreskrifter.

7.2 Den individuella studieplanen ska följas upp av berörd institution minst en gång per år. Vid större avvikelser från planen ska denna uppdateras. Uppföljningen är en förutsättning för fortsatt finansiering av doktorand med akademigemensamma medel, och redovisas i en rapport som undertecknas av doktorand och samtliga handledare.

Doktoranden kan ansöka om att få avsluta utbildningen med licentiatexamen.

7.3 I kursen halvtidsseminarium (5 högskolepoäng) som utgör del II av den obligatoriska doktorandkursen ingår ett offentligt utlyst seminarium där det vetenskapliga arbetet sammanfattas och presenteras av doktoranden. För att få genomföra halvtidsseminarium krävs godkänd obligatorisk doktorandkurs del I (8 högskolepoäng).

Halvtidsseminarium äger normalt rum senast då två års studietid på heltid förbrukats enligt den individuella studieplanen. Om halvtidsseminarium inte genomförts inom två år och fem månader (vid heltidsstudier/motsvarande) av utbildningen övergår finansieringsansvaret för akademigemensamma projektbundna doktorandplatser helt på aktuell institution tills seminariet är genomfört. Finansieringsansvaret övergår på berörd institution från och med efterföljande månadsskifte. Akademin finansieringsansvar återgår till akademien efter godkänt halvtidsseminarium från och med efterföljande månadsskifte. (*beslut i AS den 7 juli 2015*).

8 Licentiatseminarium

8.1 Beslut om tid för licentiatseminarium fattas av dekanus.

8.2 Inför licentiatseminarium ska en vetenskaplig uppsats framställas (motsvarande studier om minst 60 högskolepoäng), med uppläggning som en avhandling men med mindre omfång.

8.3 Licentiatseminarium ska utlysas senast tre veckor i förväg. Betygsnämnden ska ha tillgång till licentiatuppsatsen och ingående artiklar/manuskript senast tre veckor före seminariet.

9 Disputation

9.1 En avhandling vid Sahlgrenska akademien ska i största möjliga utsträckning skrivas som en sammanläggningsavhandling, men kan i vissa fall utgöras av en monografi. En sammanläggningsavhandling består av en ramberättelse ("kappa") i normalfallet baserad på 2–4 delarbeten. (*beslut i AS den 7 juli 2015*). För delarbetena gäller:

- att de ska vara av den omfattning och kvalitet som akademins fasta betygskollegium fastställt kriterier för,
- att minst ett delarbete ska vara publicerat eller accepterat i en referentgranskad tidskrift. I annat fall räknas avhandlingen som en monografi.

Ramen består av en sammanfattning av doktorandprojektet och uppnådda resultat samt en mer detaljerad beskrivning av bakgrund, frågeställningar, resultat och betydelse. Ramen kan med fördel skrivas som en översiktsartikel.

9.2 Delarbeten i avhandling (eller vid monografier hela avhandlingen) ska vara betygsnämnden tillhanda senast tre månader före planerad disputation. Betygsnämnden ska inom tre veckor bedöma om den vetenskapliga produktionen uppfyller Sahlgrenska akademins kvalitetskrav och därefter ge klartecken till att disputation får genomföras angiven dag.

I det fall betygsnämnden finner att avhandlingens delarbeten, alternativt monografin, inte uppfyller uppställda kvalitetskrav ska disputationen skjutas upp. Ett beslut om att senarelägga disputation ska motiveras skriftligt med förslag på förbättringar.

9.3 Beslut om tid för disputation fattas av dekanus.

9.4 Akademins fasta betygskollegium utformar gemensamma kriterier för att bedöma avhandlingars kvalitet.

Dekanus utser ledamöter i det fasta betygskollegiet en gång per år. Vid betygskollegiets möten deltar även institutionernas och akademins studierektorer. Det fasta betygskollegiet leds av ordföranden i rådet för utbildning på forskarnivå som även är sammankallande.

9.5 Dekanus utser betygsnämnd, opponent och ordförande inför disputation. Betygsnämnden ska bestå av tre eller fem ledamöter med lägst docentkompetens.

9.6 Vid disputationsakten deltar ordförande, respondent, opponent, betygsnämnd, handledare och auditoriet. Opponenten ska uppfylla kraven för docentkompetens eller motsvarande.

Disputationsakten sker på svenska eller engelska.

9.7 Betyget godkänd eller underkänd ges. Betygsnämndens ordförande redovisar nämndens bedömning. Är ledamöterna oeniga ska betygsnämnden motivera sitt beslut och skriftligt ange skiljaktig mening.

10 Licentiatexamen

10.1 För godkänd licentiatexamen krävs godkänt licentiatseminarium, godkänd obligatorisk doktorandkurs del I (8 högskolepoäng) samt ytterligare kurser på forskarnivå omfattande minst 7 högskolepoäng. Licentiatexamen inom Sahlgrenska akademien benämns

- inom medicinsk vetenskap medicine licentiat,
- inom odontologisk vetenskap odontologie licentiat,
- inom vårdvetenskap filosofie licentiat,
- inom medicinsk basvetenskap medicine licentiat (*beslut i AS den 11 november 2008*) och
- inom farmaceutisk vetenskap farmacie licentiat (*beslut i AS den 30 september 2010*).

Efter godkänd, genomgången utbildning på forskarnivå för licentiatexamen utfärdas, efter anhållan från doktoranden, bevis över licentiatexamen. Om särskilda skäl föreligger får licentiatexamen ges annan benämning. Beslut om detta fattas vid antagning till utbildning till forskarnivå.

11 Doktorsexamen

11.1 För godkänd doktorsexamen krävs godkänd disputation samt godkända forskarutbildningskurser (minst 30 högskolepoäng). Doktorsexamen inom Sahlgrenska akademien benämns

- inom medicinsk vetenskap medicine doktor,
- inom odontologisk vetenskap odontologie doktor,
- inom vårdvetenskap filosofie doktor
- inom medicinsk basvetenskap medicine doktor (*beslut i AS den 11 november 2008*) och inom farmaceutisk vetenskap farmacie doktor (*beslut i AS den 30 september 2010*). Efter godkänd, genomgången utbildning på forskarnivå utfärdas, efter anhållan från doktoranden, bevis över doktorsexamen. Om särskilda skäl föreligger får doktorsexamen ges annan benämning. Beslut om detta fattas vid antagning till utbildning på forskarnivå.

12 Övergångsbestämmelser

12.1 Föreliggande regler för utbildning på forskarnivå har fastställts av akademistyrelsen den 24 november 2006, att gälla doktorand antagen från och med den 1 januari 2007.

12.2 Doktorand antagen före den 1 januari 2007 följer tidigare regelverk inom akademins kunskapsområden till och med den 30 juni 2007. Därefter följer vederbörande föreliggande regelverk, med undantag för regler om ämne för utbildning på forskarnivå, finansiering samt kurskrav.

12.3 Punkt 2.3 om stipendier gäller doktorander antagna från och med den 1 juli 2006.

12.4 Punkt 7.3 om halvtidsseminarium gäller doktorander som genomför obligatorisk doktorandkurs del I (8 högskolepoäng) från och med vårterminen 2012. Doktorand som tidigare genomfört obligatorisk introduktionskurs, 15 högskolepoäng, följer tidigare regelverk.

12.5 Punkt 10.1 om licentiatexamen gäller doktorander som genomför obligatorisk doktorandkurs del I (8 högskolepoäng) från och med vårterminen 2012. Doktorand som tidigare genomfört obligatorisk introduktionskurs om 15 högskolepoäng följer tidigare regelverk avseende kurskrav för licentiatexamen.

13 Övrigt

13.1 Rutiner för utbildning på forskarnivå som inte regleras i detta dokument fastställs av dekanus.

13.2 Omfattningen av utbildningen anges i högskolepoäng där heltidsstudier under ett normalstudieår om 40 veckor motsvarar 60 högskolepoäng.